

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2021/476
KARAR NO : 2021/460
KARAR TR : 20/09/2021

ÖZET: Yolcu treninin raydan çıkarak devrilmesi ile neticelenen kazada yakınları vefat eden davacıların maddi ve manevi tazminat istemiyle açtıkları davanın, ADL YARGI YER NDE çözümlenmesi gerekti i hk.

K A R A R

Davacılar : 1- F.S. 2- N.S. 3- R.S.
Vekili : Av. E.M.
Davalılar : 1- TCDD Genel Müdürlü ü 2- TCDD Ta ımacılık A.
Vekili : Av. Z.K. Av. E.D.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacılar vekili, Uzunköprü- Halkalı seferini yapan 12703 sefer sayılı yolcu treninin 08/07/2018 tarihinde Tekirda ili, Çorlu ilçesi, Sarılar Mahallesinde devrilmesi ile neticelenen kazada TCDD Genel Müdürlü ünün demiryolu altyapı hizmeti sunma görevini tamamen ihmal etti inden, TCDD Ta ımacılık A. 'nin de yolcuların emniyetinden ve kaliteli bir yolculuk yapmasını sa laması gerekti inden bahisle, davacılar lehine toplam 522.000 TL tazminatın olay tarihinden itibaren i leyecek yasal faiziyle birlikte tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmı tır.

II. UYU MAZLI A L K NBA VURU SÜREC

A. Adli Yargıda

2. **Çorlu 4. Asliye Hukuk Mahkemesi, E.2019/299, K.2019/51 sayılı dosyada 03/04/2019 tarihinde, "6100 sayılı HMK'nun 114/1-b ve 115/2 maddeleri uyarınca yargı yolunun caiz olmaması sebebiyle davanın usulden reddine"** karar vermi , kararın istinaf edilmeksizin kesinle ti i anla ılmı tır. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı öyledir:

"...Davalı taraf olan TCDD Genel Müdürlü ü ve TCDD Ta ımacılık A birer kamu tüzel ki isidir. Bilindi i üzere Türkiye Cumhuriyet Devlet Demiryolları ikiye ayrılmı olup TCDD Genel Müdürlü ü demiryolu altyapısını yönetmeye devam ederken TCDD Ta ımacılık ise Türkiye'deki yolcu ve yük demiryolu ta ımacılı undan sorumludur. Her iki kurumun eylem ve i lemleri tekel ve kamusal nitelikte olup kamu hizmeti kavramı çerçevesindedir. stemin ileri sürülü ve olayın gerçekleşme biçimine göre davanın anılan davalıya yöneltilmesinin nedeni de davalı idarenin hizmet kusurundan do an zararın ödetilmesi istemidir. 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanununun 2/1-b maddesi gere ince bu tür istemlerin tam yargı davası olarak idari yargı yerinde açılacak davada ileri sürülmesi gerekir.

...Karayolları Trafik Kanununun 110. maddesi " leteni veya sahibi Devlet ve di er kamu kurulu ları olan araçların sebebiyet verdi i zararlara ili kin olanları dâhil, bu Kanundan do an sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen

tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır" ekinde düzenlenmiştir. Bu yasa hükmüne göre bir tren kazası nedeniyle tazminat istemli davanın adli yargıda görülebilmesi için kazanın hemzemin geçitte meydana gelmesi ve tren-trafik kazası ekinde cereyan etmesi gerekmektedir. Dava konusu tren kazası, hemzemin geçitte gerçekleşmediği gibi kaza tren-trafik kazası niteliğinde olmayıp bağı bağına bir tren kazasıdır. Kazanın nedeni, dava dilekçesinde tren raylarındaki bozulma, yapımında veya bakımında eksiklik olarak belirtildiğinden eldeki davanın idarenin hizmet kusuruna dayalı olarak açıldığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla dava konusu tren kazasında KTK'nın 110. maddesinin uygulanması ve adli yargıda uyuşmazlığın çözümlenmesi mümkün görülmemiştir."

3. Davacılar vekili, benzer yöndeki taleple bu kez idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Tekirdağ 1. İdare Mahkemesi E.2019/779, K.2019/740 sayılı dosyada 28/06/2019 tarihinde, "2577 sayılı Kanun'un 14/3-a ve 15/1 -a maddeleri uyarınca davanın görev yönünden reddine"** karar vermiş, bu kararın da istinaf ve temyiz aşamalarının tamamlanmasıyla kesinleşmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...Uyuşmazlıkta; davacıların tazminini talep ettiği zararların Uzunköprü - Halkalı seferini yapan 12703 sefer sayılı yolcu treni içerisinde yolcu olarak bulunan yakınları Hakan SEL ve Oğuz Arda SEL'in vefat etmesi nedeniyle meydana geldiğinden anlaşılmakta olup; davacıların trende yolcu olarak bulunan yakınlarının vefatı nedeniyle uğradığı zararın tazminini ileri kin davada, olayın iki özel hukuk kişisi arasında imzalanan bir tazminat sözleşmesinin gereği gibi ifa edilip edilmediği noktasından hareketle incelenmesi gerekliğinden, yolcunun uğradığı zarardan dolayı tazminat sorumluluğunun saptanmasına ileri kin olan davanın, özel hukuk hükümlerine göre görüş ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Nitekim Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün 27.03.2000 tarihli, E:2000/6, K:2000/5; 12.06.2000 tarihli, E:2000/25, K:2000/27 ve 11.04.2015 tarihli, E:2016/97, K:2016/192 sayılı kararları da bu yöndedir."

III. İDARE HUKUKU

5. 04/06/2016 tarihli ve 29732 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İletmesi Genel Müdürlüğü (TCDD) Ana Statüsü'nün "Amaç ve Kapsam" başlıklı 1. maddesinde, "Bu Ana Statü'nün amacı; Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İletmesi Genel Müdürlüğü adı altında teşkil olunan iktisadi devlet teşekkülünün hukuki statüsünü, faaliyet alanını ve görevlerini, organlarını ve teşkilat yapısını, müessesesi, bağı ortaklık, işletme ve işletmeleri ile bunlar arasındaki ilişkileri, tasfiye, denetim, mali ve personele ileri kin hükümler ile malvarlığı ve ilgili diğer hususları düzenlemektir" hükmüne yer verilmesi suretiyle, TCDD'nin kamu iktisadi teşebbüsü olarak faaliyet göstereceği alanlar ve bu alanlara ileri kin olacak organlar ve teşkilat yapısının söz konusu ana statü ile belirleneceğinin düzenleme altında alınmıştır.

6. Aynı Statü'nün "Hukuki Statü" başlıklı 4. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Ana Statü ile teşkil olunan TCDD; tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesiyle sınırlı bir iktisadi devlet teşekkülüdür.

(2) TCDD; Kanun, KHK ve bu Ana Statü hükümleri saklı kalmak üzere özel hukuk hükümlerine tabidir.

(3) TCDD, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet Hava Kanunu Hükümlerine tabi de ildir. 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile 3/12/2010 tarihli 6085 sayılı Sayı tay Kanunu çerçevesinde Sayı tay denetimine tabidir.

(4) TCDD'nin merkezi Ankara'dadır. TCDD'nin merkezi YPK Kararı ile de i tirilebilir.

(5) TCDD'nin sermayesi 49.600.000.000,00-TL. olup, tamamı Devlete aittir. TCDD'nin sermayesi Bakanlı ın teklifi üzerine YPK Kararı ile de i tirilebilir.

(6) TCDD'nin ilgili oldu u Bakanlık, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlı ıdır.”

7. Söz konusu Statünün "Hüküm bulunmayan haller" ba lıklı 22. maddesinde de, "Bu Ana Statüde hüküm bulunmayan hususlarda Kanun, KHK ve 6102 sayılı Kanun hükümleri uygulanır." düzenlemesine yer verilmi tir.

8. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Ta ıyıcının Sorumlulu u" ba lıklı 914. maddesindeki düzenleme öyledir:

“(1)Ta ıyıcı, yolcuları rahat bir yolculukla ve sa lıklı olarak gidecekleri yere ula tırmakla, özellikle hava, ses, yer ve çevre kirlili ine meydan vermemek için gerekli düzeni kurmakla, gerekli di er tüm önlemleri almak ve mevzuatta öngörülen kurallara uymakla yükümlüdür.

2) Ta ıyıcı, yolcuların kazaya u ramalarından do acak zararı tazmin eder. Yolcunun kaza sonucunda ölmesi hâlinde, onun yardımından yoksun kalanlar u radıkları zararın tazminini ta ıyıcıdan isteyebilirler. Ancak, ta ıyıcı, kazanın kendisinin veya yardımcılarının en yüksek özeni göstermelerine ra men, kaçınamayacakları ve sonuçlarını önleyemeyecekleri bir sebepten ileri geldi ini ispat ederse tazminattan kurtulur.

3) Ta ıyıcı, bilette belirtilen yerin ba ka bir ki iye verilmesi, bilette gösterilen araç yerine onunla aynı düzeyde olmayan ba ka bir aracın sefere konulması, aracın belli saatten önce hareketi nedeniyle yolcunun yeti ememesi, ta ıma aracında durumun gerektirdi i ilk yardım malzemelerinin ve ilaçlarının bulundurulmaması veya bunlardan derhâl yararlanma imkânının sa lanmaması olması sebebiyle de, ikinci fıkraya göre sorumludur; herhangi bir zarar ispat edilmese bile ta ıyıcı bilet parasının üç katını tazminat olarak öder.

4) Üçüncü fıkrada gösterilen hareketleri yapan araç oförleri, araçları emri altında bulunduran ki iler ile araçları ta ıma i inde kullanılanlar, ikâyet üzerine, kolluk görevlileri tarafından yüz Türk Lirasından binbe yüz Türk Lirasına kadar idari para cezasıyla cezalandırılır.”

9. Yine Aynı Kanun'un "Ticari davalar, çeki mesiz yargı i leri ve delilleri" ba lıklı 4. maddesi ise u ekildedir:

“(1) Her iki tarafın da ticari i letmesiyle ilgili hususlardan do an hukuk davaları ve çeki mesiz yargı i leri ile tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın;

a) Bu Kanunda,

b) Türk Medenî Kanununun, rehin kar ılı nda ödünç verme i i ile u ranlar hakkındaki 962 ilâ 969 uncu maddelerinde,

c) 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun malvarlı ının veya i letmenin devralınması ile i letmelerin birle mesi ve ekil de i tirmesi hakkındaki 202 ve 203, rekabet yasa ına ili kin 444 ve 447, yayın sözleşme mesine dair 487 ilâ 501, kredi mektubu ve kredi emrini düzenleyen 515 ilâ 519, komisyon sözleşme mesine ili kin 532 ilâ 545, ticari temsilciler, ticari vekiller ve di er tacir yardımcılarını için öngörölmü bulunan 547 ilâ 554, havale hakkındaki 555 ilâ 560, saklama sözleşme melerini düzenleyen 561 ilâ 580 inci maddelerinde,

- d) Fikrî mülkiyet hukukuna dair mevzuatta,
e) Borsa, sergi, panayır ve pazarlar ile antrepo ve ticarete özgü di er yerlere ili kin özel hükümlerde,
f) Bankalara, di er kredi kurulu larına, finansal kurumlara ve ödünç para verme i lerine ili kin düzenlemelerde, öngörülen hususlardan do an hukuk davaları ve çeki mesiz yargı i leri ticari dava ve ticari nitelikte çeki mesiz yargı i i sayılır. Ancak, herhangi bir ticari i letmeyi ilgilendirmeyen havale, vedia ve fikir ve sanat eserlerine ili kin haklardan do an davalar bundan istisnadır.
(2) Ticari davalarda da deliller ile bunların sunulması 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine tabidir.”

IV. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

10. Uyu mazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın ba kanlı nda, Üyeler ükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 20/09/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, dari ve adli yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyu mazlı ı do du u, idari ve adli yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yöntemine uygun olarak davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyu mazlık Mahkemesine gönderildi i ve usule ili kin i lemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadı ı anla ıldı ndan görev uyu mazlı mın esasının incelenmesine oy birli i ile karar verildi.

B. Esasın ncelenmesi

11. Raportör-Hâkim Engin SEL MO LU'nun davanın çözümünde adli yargının görevli oldu u yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Ba savcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil brahim Ç FTÇ 'nin ve Danı tay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli oldu u yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gere i görü ülüp dü ünüldü:

12. Dava, Uzunköprü - Halkalı seferini yapan 12703 sefer sayılı yolcu treninin 08/07/2018 tarihinde Tekirda ili, Çorlu ilçesi, Sarılar Mahallesinde raydan çıkarak devrilmesi ile neticelenen kazada yakınları vefat eden davacıların maddi ve manevi tazminat istemiyle açılmış tır.

13. Dosya kapsamı ve yukarıda yer verilen mevzuat çerçevesinde dava konusu olay incelendi inde, davacının yakınlarının davaya konu kaza meydana geldi inde, tren içerisinde yolcu olarak bulundu u, dava konusu kazaya ili kin olarak düzenlenen Çorlu Cumhuriyet Ba savcılı mın 2019/71 no'lu iddianamesi ve yargılaması devam eden Çorlu 1. A ır Ceza Mahkemesi'nin 2019/60 Esas sayılı dosyası ile sabit oldu u tespit edilmi tir.

14. Buna göre, TCDD letmesi'nin, tekel kapsamında demiryolu ta imacılı ı hizmetini yürüten, tüzel ki ili e sahip bir kamu kurumu ise de; Ana Statü ile, özerk bir tarzda ve ekonomik gereklere uygun olarak kârlılık ve verimlilik ilkeleri do rultusunda yönetilmesi amacıyla, iktisadi faaliyetleri bakımından özel hukuk hükümlerine tabi oldu u anla ılmaktadır. Bu kapsamda dava konusu olayın niteli ini belirlemek gerekirse; davanın, davalı idarenin yürüttü ü iktisadi faaliyet çerçevesinde bir ta ima sözleşmesi ile kazaya

karı an trende yolcu olarak bulunan davacının u radı ı zararın tazminine ili kin oldu u, dolayısıyla olayın iki özel hukuk ki i arasında imzalanan bir ta ıma sözleşme mesinin, gere i gibi ifa edilip edilmedi i noktasından hareketle incelenmesi ve görevli mahkemenin bu kapsamda belirlenmesi gerekti i sonucuna ula ılmı tır.

15. Hal böyle iken; özel hukuk hükümlerine tabi, iktisadi devlet te ekkülü statüsünde olan ve davacıların murisleri ile arasında, yürütülen ta ıma faaliyeti kapsamında yapılmı ta ıma sözleşme mesini ili kisi bulunan davalının, ta ıma sırasında gerçekleşen kaza nedeni ile davacının u radı ı zararı giderme borcunun, özel hukuk hükümleri çerçevesinde adli yargı yerinde ele alınması gerekti i sonucuna ula ılmı tır.

16. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Çorlu 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 03/04/2019 tarihli ve E.2019/299, K.2019/51 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmi tir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADL YARGI YER N N GÖREVL OLDU UNA,

B. Çorlu 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 03/04/2019 tarihli ve E.2019/299, K.2019/51 sayılı GÖREVS ZL K KARARININ KALDIRILMASINA,

20/09/2021 tarihinde, OY B RL LE KES N OLARAK karar verildi.

Ba kan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
ükürü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Birol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN